

Hoe kon men op zo korte termijn aan 50 000 fietsen komen? De Joden buiten Amsterdam hadden kort tevoren hun fietsen moeten inleveren; 10 000 fietsen (6 500 herenfietsen, 3 500 damesfietsen) bevonden zich nog in de opslagplaatsen, maar, aldus *IV B 4*—Den Haag: ‘*der Zustand der abgelieferten Räder ist derartig schlecht, dass bestenfalls gegenwärtig nur 1000 brauchbare Räder zur Verfügung stehen.*’¹ Inbeslagneming bij de fabrieken zou niet voldoende resultaat bieden, evenmin inbeslagneming bij de groot- en kleinhandel, want wat daar aan nieuwe fietsen stond, had geen banden. De fietsen die de *Wehrmacht* zo dringend nodig had (van 50 000 waren het inmiddels 100 000 geworden), moesten dus bij het publiek in beslag genomen worden.

Seyss-Inquart besliste op 14 juli dat men in alle gemeenten des lands een vorderingsactie moest uitvoeren. Er werden toen vanuit het *Reichskommissariat* bezwaren kenbaar gemaakt (vermoedelijk werd voorzien dat die actie grote verontwaardiging zou wekken) en zo werd het zaterdagavond 18 juli (van de door Christiansen genoemde termijn van acht tot veertien dagen waren al negen verstreken!) voor de secretarissen-generaal Frederiks en Hirschfeld door de *Generalkommissar für Verwaltung und Justiz*, Wimmer, van de Duitse eisen in kennis gesteld werden, zulks met de mededeling erbij dat de eerste 50 000 fietsen al op dinsdag 21 juli ter beschikking moesten staan, de tweede 50 000 twee-en-een-halve week later: op 8 augustus. Wimmers medewerkers hadden de termijn van drie dagen voor de eerste vordering (met nog een zondag er bij!) absurd kort gevonden, maar Christiansens stafofficier met wie telefonisch contact opgenomen was, had van geen verlening willen weten: ‘*jede halbe Stunde sei kostbar*’, had hij gezegd.²

Er leek Frederiks en Hirschfeld geen andere mogelijkheid te bestaan dan dat de 100 000 herenfietsen door de gemeentepolitie in beslag genomen zouden worden. Zij meenden evenwel dat het niet nodig was, het gehele land in rep en roer te brengen: de actie kon beperkt blijven tot de 144 gemeenten die meer dan tienduizend inwoners hadden. Een snelle becijfering leerde dat men de eerste 50 000 fietsen bijeen kon krijgen indien daar per gemeente een aantal gevorderd werd, gelijk aan 0.9% van het aantal inwoners per 1 januari 1941. Voor de drie grootste gemeenten werden aparte aantallen bepaald: Amsterdam zou 8 000 fietsen moeten leveren, Den Haag 4 000, Rotterdam werd ietwat gespaard (3 300 fietsen), vermoedelijk vanuit het besef dat het toch al zo zwaar getroffen was door de bombardementen

¹ Brief, 18 juli 1942, van de *Rii-In* aan *FiWi* (a.v.). ² Notitie, 22 juli 1942, van de *HA Inneres* aan Wimmer (a.v.).